SENIORER JOBBAR SOM ALDRIG FÖRR

NYTT SYSSELSÄTTNINGSREKORD 2024

SPF SENIORERNA

Innehåll

Sammanfattning....3
1. Studiens syfte och disposition....4
2. Sysselsättningen slår rekord....4
3. Ökad sysselsättningsgrad viktigare än befolkningsökning....7
4. Seniorerna är ofta jordbrukare eller konsulter....8
5. Kortare arbetstid med stigande ålder....8
6. Seniorernas bidrag till BNP ökar starkt....9
7. Internationell jämförelse....10
8. Inkomst viktigt motiv för att jobba vidare....11
Referenser....12

För innehållet i denna rapport ansvarar Tomas Pousette, Ekonomie licentiat och samhällsekonomisk rådgivare till SPF Seniorerna, och Anna Eriksson, presschef och pensionssakkunnig SPF Seniorerna.

SAMMANFATTNING

• Sysselsättningen i åldern 65–74 år ökade med 6 000 personer, 2,9 procent, under 2024 till en ny rekordnivå på 217 000 personer. Den totala sysselsättningen i åldern 15–74 år minskade däremot med 29 000 personer, eller med 0,5 procent.

• Fler än var femte person i åldern 65–74 år jobbade under förra året. Sysselsättningsgraden, andelen sysselsatta av befolkningen, i denna åldersklass var 16 procent för kvinnor och 25 procent för män. Förra året jobbade nästan 30 procent av personerna i åldern 65–69 år och drygt 11 procent i åldern 70–74 år.

• Antalet sysselsatta seniorer har 2005–2024 ökat med 141 000, vilket motsvarar 16 procent av den totala ökningen av antalet sysselsatta i den svenska ekonomin.

• De sysselsatta seniorernas bidrag till BNP har ökat kraftigt från 63 miljarder kronor 2005 till 177 miljarder kronor 2024 och är betydligt större än flera viktiga industribranschers bidrag till BNP.

• Sysselsättningsgraden för svenska seniorer är betydligt högre än genomsnittet för EU, men i paritet med grannländerna.

• Studier visar att 40–50 procent av seniorerna som jobbar vidare gör det helt eller delvis av ekonomiska skäl.

1. Studiens syfte och disposition

Allt fler seniorer fortsätter att jobba efter 65 år och denna åldersgrupps ekonomiska betydelse ökar snabbt.[1] Det blir därmed allt viktigare att öka kunskapen om vilka seniorer det är som jobbar vidare och vilka förklaringarna är till deras fortsatta förvärvsarbete. Ökad kunskap kan bidra till att den ekonomiska politiken utformas så att lagar och regler underlättar för seniorer att jobba vidare. Syftet med den här rapporten är att studera utvecklingen av seniorernas arbetsmarknad under perioden 2005–2024. Den statistiska källan för rapporten är huvudsakligen Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökningar (AKU).

I avsnitt 2 redovisas utvecklingen av antalet sysselsatta seniorer samt sysselsättningsgraden 2005–2024. I avsnitt 3 beräknas bidraget till seniorernas ökade sysselsättning från den ökade befolkningen i åldersgruppen och från den ökade sysselsättningsgraden. I avsnitt 4 studeras den branschvisa sysselsättningen för åldersgrupperna 15–74 år och 65–74 år. I avsnitt 5 jämförs veckoarbetstiden bland seniorer med den för hela arbetsmarknaden. I avsnitt 6 beräknas de sysselsatta seniorernas bidrag till BNP och i avsnitt 7 görs en internationell jämförelse av seniorernas sysselsättningsgrad. I avsnitt 8 sammanfattas resultaten från studier av motiven för att seniorerna jobbar.

2. Sysselsättningen slår rekord

Förra året ökade antalet sysselsatta i åldern 65–74 år med 6 000 och uppgick därmed till 217 000, se diagram 1.[2] Uppgången motsvarade en ökning med 2,9 procent, vilket kan jämföras med sysselsättningen i åldern 15–74 år som minskade med 29 000 personer, eller med 0,5 procent. Lågkonjunkturen påverkade således den totala sysselsättningen negativt medan bland seniorerna ökade jobben trots den svaga tillväxten i ekonomin.

Diagram 1. Antal sysselsatta kvinnor och män, 65–69 år och 70–74 år, 2005–2024

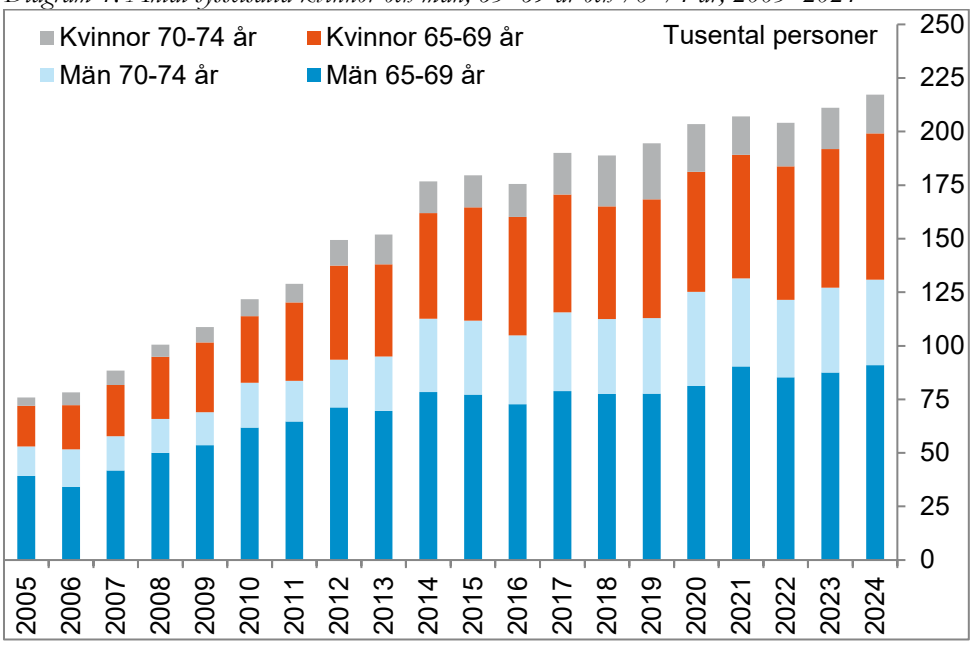

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

[1] I rapporten används uttrycket seniorer som synonymt med personer i åldersgruppen 65–74 år. Sedan 2023 är pensionsåldern i Sverige 66 år och 2026 höjs den till 67 år. SCB har dock behållit åldersklassen 65–74 år.
[2] SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU) används som källa för all statistik om arbetsmarknaden i rapporten. Förändringarna av statistiken för AKU från och med 2021 påverkar jämförbarheten med tidigare år. Vi har i den här rapporten ändå valt att redovisa tidsserier för hela perioden 2005–2024.

Antalet sysselsatta män i åldern 65–74 år ökade med 4 000 till 131 000 förra året medan antalet sysselsatta kvinnor i denna ålder ökade med 2 000 till 86 000. Under perioden 2005–2024 har antalet sysselsatta i åldern 65–74 år ökat kraftigt med 141 000 personer, varav 78 000 män och 64 000 kvinnor. Seniorernas andel av antalet sysselsatta i åldern 15–74 år har under perioden 2005–2024 mer än fördubblats från 1,7 till 4,1 procent.

Det är inte bara under förra året, utan under hela perioden 2005–2024, som seniorerna har haft en stabilare utveckling av sysselsättningen än genomsnittet på arbetsmarknaden. Jämfört med hela arbetsmarknaden, 15–74 år, har seniorernas sysselsättning och sysselsättningsgrad klarat störningar i ekonomin bättre och utvecklats betydligt stabilare. Det gäller till exempel under finanskrisen, under nedstängningen av ekonomin på grund av pandemin och även under den senaste lågkonjunkturen. År 2009, under finanskrisen, minskade sysselsättningen på hela arbetsmarknaden kraftigt och sysselsättningsgraden, andelen sysselsatta av befolkningen, sjönk rejält för åldersgruppen 15–74 år. För seniorer ökade emellertid sysselsättningen 2009 och sysselsättningsgraden för åldersgruppen 65–74 år fortsatte att stiga. Mönstret upprepades under pandemin 2020 och 2021 samt under lågkonjunkturen förra året med en fallande sysselsättning och sysselsättningsgrad för åldersgruppen 15–74 år, men en stigande sysselsättning och sysselsättningsgrad för åldersgruppen 65–74 år.

Diagram 2. Sysselsättningsgrad, 65–74 år och 15–74 år, 2005–2024

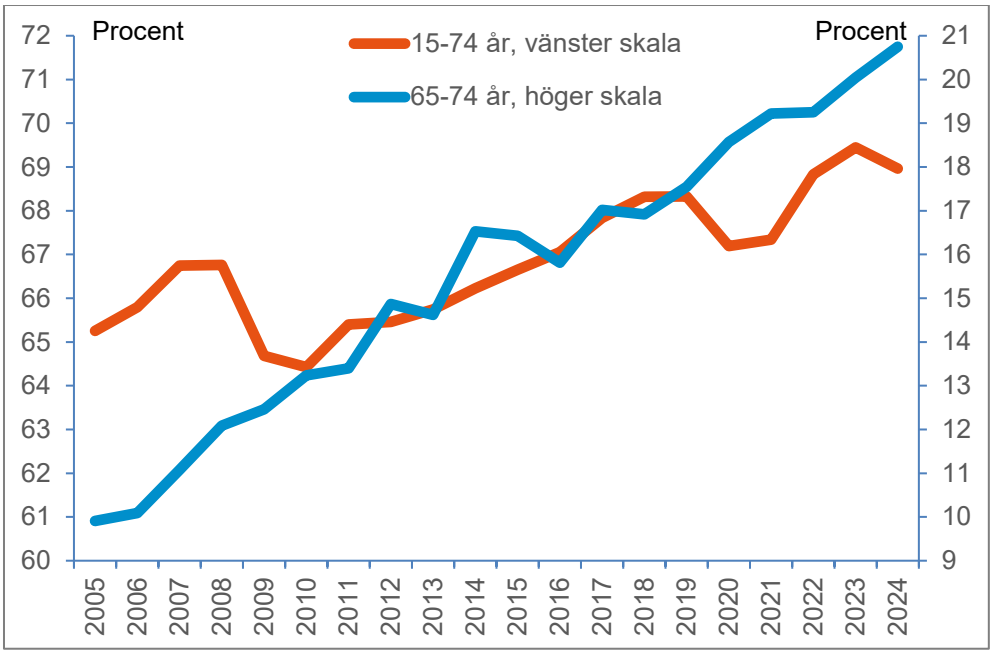

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

Seniorernas sysselsättning under 2024 utvecklades, som nämnts, betydligt starkare än utvecklingen på hela arbetsmarknaden. Den ökade sysselsättningen för seniorer bidrog till att sysselsättningsgraden, andelen sysselsatta av befolkningen, i åldersgruppen 65–74 år steg från 20,0 till 20,7 procent (diagram 3). Uppgången i sysselsättningsgraden har förstärkts av att befolkningen i åldersgruppen 65–74 minskade. Förra året jobbade således fler än var femte senior. Sysselsättningsgraden i åldersgruppen 65–69 år ökade från 28,2 procent 2023 till 29,4 procent 2024 medan den var oförändrad på 11,5 procent i åldersklassen 70–74 år.

Om den långsiktiga positiva trenden i sysselsättningsgraden håller i sig under de kommande åren till 2030, så kommer var fjärde person i åldersgruppen 65–74 år då att jobba. Kombineras den prognostiserade ökningen av sysselsättningsgraden med SCB:s senaste befolkningsprognos, så skulle antalet sysselsatta

seniorer år 2030 uppgå till cirka 280 000. Under perioden 2024–2030 skulle därmed seniorernas sysselsättning öka ytterligare med cirka 62 000 personer.

Diagram 3. Sysselsättningsgrad, 65–69 år, 70–74 år och 65–74 år, 2005–2024

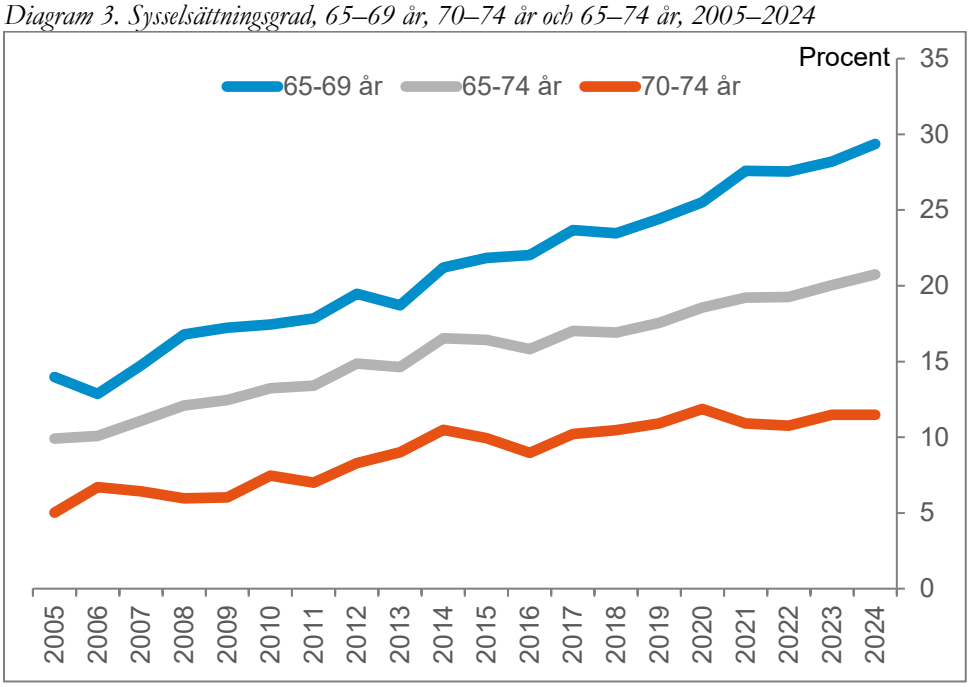

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

För kvinnor i åldrarna 65–69 år och 70–74 år var sysselsättningsgraden förra året 25,0 respektive 7,0 procent medan motsvarande andelar för män var 33,8 respektive 16,3 procent (se diagram 4). Män har således en betydligt högre sysselsättningsgrad än kvinnor och skillnaden har inte förändrats särskilt mycket under perioden 2005–2024. Trenden med en ökad sysselsättningsgrad under de senaste 15–20 åren är likartad för kvinnor och män men ökningen av andelen sysselsatta är för båda könen betydligt snabbare i åldersgruppen 65–69 år än i gruppen 70–74 år.

Diagram 4. Sysselsättningsgrad för kvinnor och män, 65–69 år och 70–74 år, 2005–2024

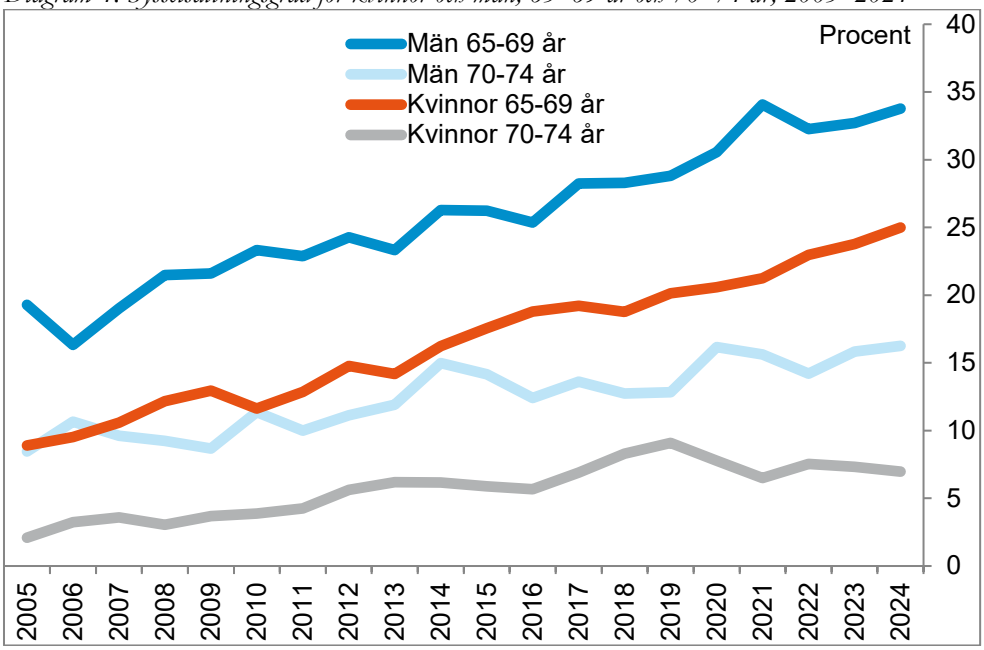

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

3. Ökad sysselsättningsgrad viktigare än befolkningsökning

Antalet sysselsatta seniorer har, som nämnts, ökat kraftigt med 141 000 personer sedan 2005 och sysselsättningsgraden har mer än fördubblats från 9,9 till 20,7 procent. Hur mycket av den ökade sysselsättningen bland seniorer beror på att befolkningen i åldersgruppen ökat under de senaste 15–20 åren och hur mycket beror på att sysselsättningsgraden ökat? Om vi antar att sysselsättningsgraden varit oförändrad på 2005 års nivå kan vi beräkna hur antalet sysselsatta seniorer skulle ha utvecklats enbart på grund av den ökande befolkningen i åldersgruppen 65–74 år.

Diagram 5. Antal sysselsatta 65–74 år med faktisk och 2005 års sysselsättningsgrad 2005–2024

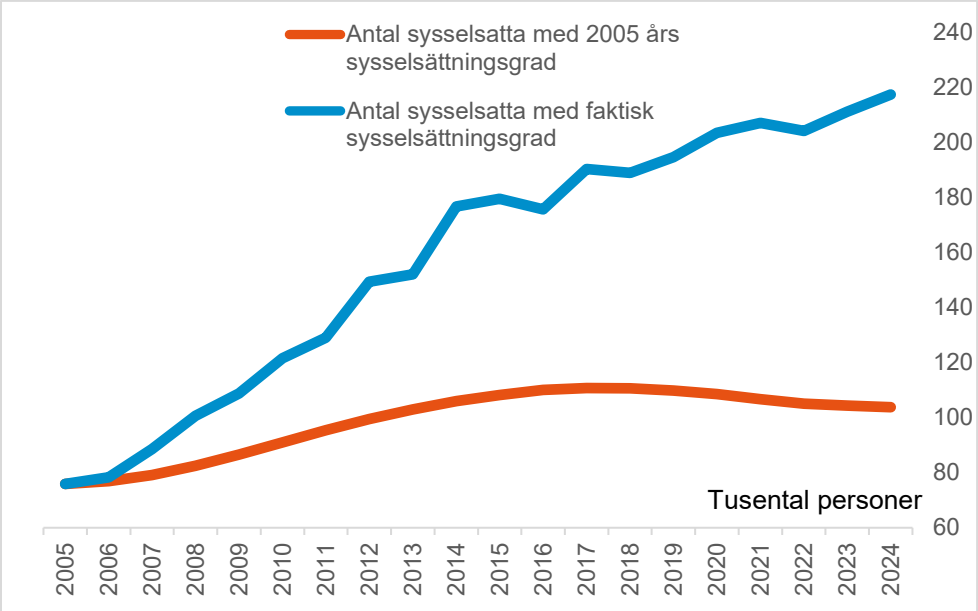

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller och egna beräkningar.

År 2005, som är startåret för beräkningen, var 76 000 personer i åldern 65–74 år sysselsatta. Därefter ökar skillnaden mellan den röda kurvan i diagram 5, som visar antalet sysselsatta med 2005 års sysselsättningsgrad, och den blå kurvan, som visar antalet sysselsatta med den faktiska sysselsättningsgraden. Kalkylen visar att med 2005 års sysselsättningsgrad så skulle antalet sysselsatta seniorer år 2024 endast ha varit 105 000 istället för 217 000 personer.[3] Den största delen, cirka fyra femtedelar (112 000 personer), av den ökade sysselsättningen bland seniorer 2005–2024 beror således på att sysselsättningsgraden ökat och endast en femtedel (29 000 personer) beror på att befolkningen i åldersgruppen 65–74 år ökat.

Trots finanskrisen och pandemin har perioden 2005–2024 som helhet karakteriserats av en starkt ökad sysselsättning i den svenska ekonomin. Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år har ökat med 894 000 personer, varav något mer för män än för kvinnor. En bidragande orsak till att den totala sysselsättningen ökat så mycket är att allt fler seniorer jobbar. Åldersgruppen 65–74 år svarar för hela 16 procent av den totala ökningen av antalet sysselsatta i den svenska ekonomin 2005–2024. Seniorernas bidrag till ökningen av den totala sysselsättningen är något större för män än för kvinnor.

[3] Utvecklingen av sysselsättningen har beräknats separat för män och kvinnor samt för åldersgruppen 65–69 år och 70–74 år.

4. Seniorerna är ofta jordbrukare eller konsulter

Seniorerna är i högre grad sysselsatta inom jord-och skogsbruk samt i olika konsulttjänster, jämfört med sysselsättningen totalt sett (se diagram 6). Omvänt så är handeln den bransch där seniorerna främst är underrepresenterade. Det är framför allt de seniora männen som bidrar till överrepresentationen i jord- och skogsbruk samt i konsulttjänster medan de seniora kvinnorna har en mycket större andel sysselsatta i vård- och omsorg än arbetsmarknaden som helhet.

Diagram 6. Sysselsättningen fördelat på branscher 15–74 år och 65–74 år, 2024

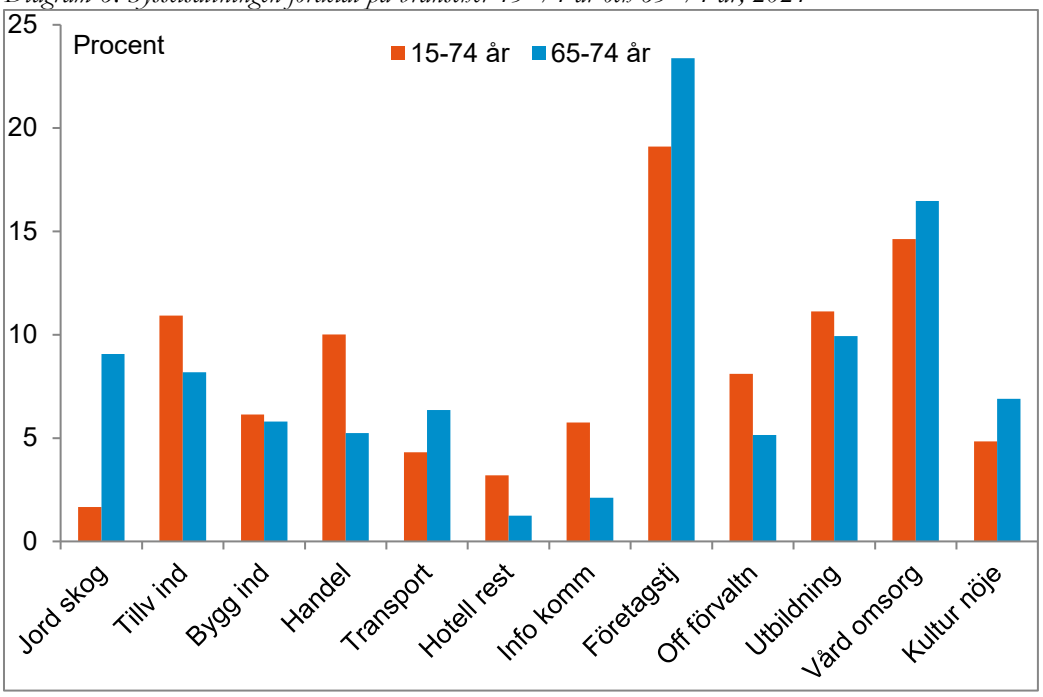

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

De yrkesarbetande seniorerna utmärks också av att de i hög grad är företagare, vilket kan förklaras av att många jobbar inom jordbruk och konsulttjänster. Förra året var drygt 38 procent av de sysselsatta i åldersgruppen 65–74 år företagare medan motsvarande andel för åldersgruppen 15–74 år endast var cirka 10 procent.

5. Kortare arbetstid med stigande ålder

En väsentlig skillnad mellan seniorer och samtliga sysselsatta är arbetstidens längd, vilket syns i diagram 7. Den genomsnittliga överenskomna arbetstiden år 2024 var 26 timmar per vecka för åldersgruppen 65–74 år. För manliga seniorer är veckoarbetstiden något längre, 27 timmar, än för kvinnliga seniorer, 24 timmar. För samtliga sysselsatta 15–74 år är den överenskomna arbetstiden betydligt längre, cirka 37 timmar per vecka, med ett genomsnitt för män och kvinnor på 38 respektive 36 timmar per vecka.

Diagram 7. Överenskommen veckoarbetstid för kvinnor och män, 65–74 år och 15–74 år, 2024

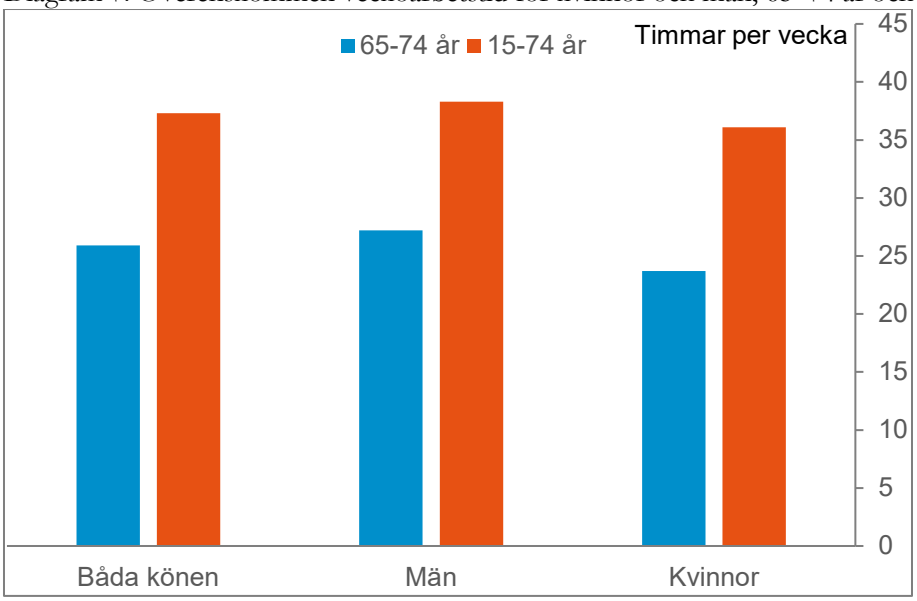

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

Det finns flera tänkbara förklaringar till att arbetstiden gradvis minskar med stigande ålder. Hälsan och orken kanske avtar, fritiden kan locka allt mer och det är möjligt att efterfrågan på de kunskaper man har avtar. Den överenskomna arbetstiden är också mycket kortare för åldersgruppen 70–74 år, cirka 22 timmar per vecka, än för gruppen 65–69 år, cirka 27 timmar per vecka.

6. Seniorernas bidrag till BNP ökar starkt

Seniorerna fortsätter i allt högre grad att jobba och bidrar därmed allt mer till den ekonomiska aktiviteten i Sverige. Ett sätt att uppskatta de yrkesaktiva seniorernas ekonomiska betydelse är att fördela bruttonationalprodukten, BNP, efter antalet faktiskt arbetade timmar i ekonomin. Arbetsproduktiviteten, BNP per arbetstimme, antas i kalkylen vara densamma oavsett ålder.

Åldersgruppen 65–74 år svarade 2024 för 2,7 procent av det totala antalet arbetstimmar i den svenska ekonomin. Seniorernas andel av det totala antalet arbetade timmar är betydligt lägre än deras andel av sysselsättningen på 4,1 procent, vilket beror på att seniorerna har avsevärt kortare arbetstid än genomsnittet för samtliga sysselsatta. BNP uppgick 2024 till 6 448 miljarder kronor och seniorernas bidrag till BNP var således cirka 177 miljarder kronor.[4] Räknat på detta sätt har bidraget till BNP från de seniorer som jobbar under perioden 2005–2024 nästan trefaldigats från 63 till 177 miljarder kronor i fasta priser (se diagram 8). Seniorernas bidrag till BNP år 2024 är betydligt större än bidraget från viktiga industribranscher som trävaru- massa- och pappersindustrin eller stål- och metallindustrin där BNP-bidraget 2024 uppgick till cirka 88 respektive 104 miljarder kronor.[5] Seniorernas BNP-bidrag på 177 miljarder kronor är också i paritet med BNP-bidraget från bilindustrin som förra året uppgick till 180 miljarder kronor.

[4] BNP för 2024 enligt SCB:s nationalräkenskaper 2025-02-28.
[5] Branschernas förädlingsvärde till baspris har räknats upp med kvoten mellan BNP till marknadspris och BNP till baspris.

Diagram 8. Bidrag till BNP för sysselsatta 65–74 år, 2005–2024, fasta priser referensår 2024

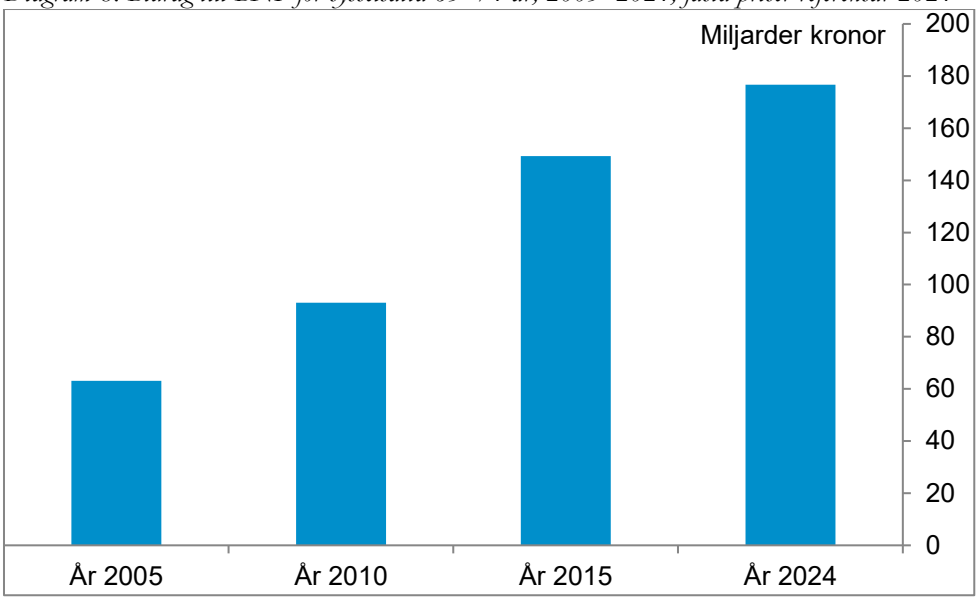

Källor: SCB, statistikdatabasen, Arbetskraftsundersökningarna och Nationalräkenskaper, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller samt egna beräkningar.

7. Internationell jämförelse

Det är således ganska vanligt i Sverige att fortsätta att jobba även i hög ålder. Hur ser det då ut när svenska seniorer jämförs med åldersgruppen 65–74 år i andra europeiska länder? År 2023 låg den genomsnittliga sysselsättningsgraden, andelen sysselsatta av befolkningen, i EU för åldersgruppen 65–74 år på 10,7 procent. Sysselsättningsgraden år 2023 för denna åldersklass i Sverige på 20,0 procent är således nästan dubbelt så hög som EU-genomsnittet.[6] I jämförelse med andra länder i norra delen av Europa är emellertid inte sysselsättningsgraden för svenska seniorer så hög. I Danmark och Norge till exempel är sysselsättningsgraden för seniorer på ungefär samma nivå som i Sverige. De tre baltiska länderna och Island har en högre sysselsättningsgrad bland seniorer än Sverige.

Tabell 1. Sysselsättningsgrad (%) 65–74 år i ett urval av europeiska länder 2023

	Samtliga	Kvinnor	Män
Belgien	5,6	3,8	7,4
Danmark	19,2	12,3	26,6
Estland	28,4	26,6	31
Finland	13,9	11,6	16,5
Frankrike	7	6,1	8,1
Island	34,6	24,8	44,3
Lettland	24,1	21,9	27,5
Litauen	21,3	18,5	25,5
Nederländerna	18,1	11,7	24,6
Norge	22,7	16,4	29,1
Sverige	20	15,7	24,5
Tyskland	15,3	12,3	18,6
EU 27 länder	10,7	8,1	13,7

Källa: Eurostat.

[6] Den internationella jämförelsen avser 2023 medan den övriga svenska statistiken i rapporten avser 2024.

Diagram 9. Sysselsättningsgrad (%) 65-74 år i Europa 2023

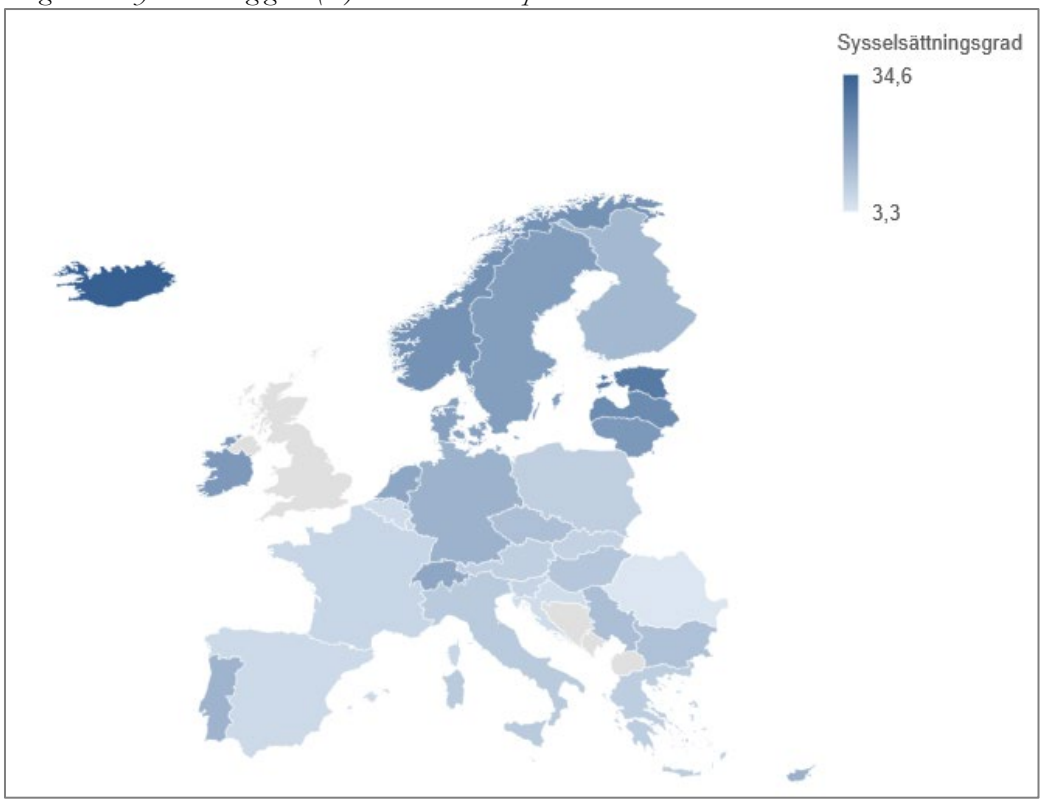

Källa: Eurostat.

8. Inkomst viktigt motiv för att jobba vidare

Det finns givetvis flera olika förklaringar till att många fortsätter att jobba efter 65 år. En orsak kan vara gynnsammare skatteregler och förändringar i lagar som reglerar arbetsmarknaden. Ett exempel på det senare är höjningen av den högsta åldern då en person har rätt att ha kvar sin anställning, den så kallade LAS-åldern. År 2020 höjdes LAS-åldern från 67 till 68 år och 2023 höjdes den vidare från 68 till 69 år. Den ökade möjligheten att fortsätta arbeta till 68 respektive 69 år kan ha bidragit till ökningen av sysselsättningen bland seniorer under de senaste åren och då kanske främst i åldersgruppen 65–69 år.

Vilka är då skälen till seniorernas fortsatta förvärvsarbete? Är det främst ekonomiska skäl, att pensionen är otillräcklig eller att man vill bygga upp en framtida buffert, eller är det andra orsaker som sociala, personliga eller organisatoriska? I en tilläggsundersökning till arbetskraftsundersökningen 2012 studerade SCB (2014) övergången mellan arbete och pension för personer i åldern 50–69 år. I enkäten ställdes en fråga till dem som fortsatt att arbeta efter att de börjat ta ut pension om den huvudsakliga orsaken till fortsatt arbete. Det var 65 procent som uppgav att orsaken till fortsatt arbete var icke-finansiella skäl medan 34 procent angav att det var finansiella orsaker, antingen för att få högre pension framöver eller för att ha tillräckliga inkomster i nuläget. Bland män var det 23 procent som uppgav att det främst var finansiella skäl som låg bakom fortsatt arbete medan andelen för kvinnor var betydligt högre, 48 procent. Skillnaden mellan könen är inte förvånande eftersom kvinnor genomsnittligt har lägre pension än män.

I en rapport från Pensionsmyndigheten (2020) har man studerat motiven för att jobba vidare som pensionär för personer i åldern 70–75 år. Drygt en av tio av de undersökta i denna åldersgrupp arbetade fortfarande. Av dem som arbetade uppgav 16 procent att de inte skulle klara sig ekonomiskt enbart på pensionen. Det finansiella motivet var dock inte viktigast, utan nästan hälften av de som yrkesarbetade i gruppen 70–75 år uppgav att de kunde sluta arbeta när de själva ville.

I en studie från ISF (2020) av personer i åldrarna 65–76 år fann man att bland personer som arbetade efter 65 år, så uppgav 40 procent att de gjorde det delvis av ekonomiska skäl och ytterligare 16 procent uppgav att de helt jobbade av ekonomiska skäl. Ekonomiska skäl till att jobba vidare var vanligare för kvinnor, 60 procent, än för män, 54 procent. I enkäten fanns också flera andra svarsalternativ till varför man fortsatte att arbeta efter 65 år. Det motiv som nästan alla angav, 98 procent, var att man fick positiv stimulans av arbetet.

En intressant fråga är om det kan finnas en snedvridning av svaren på vilka motiv det finns för att fortsätta arbeta upp i åldrarna. Några kanske upplever att det känns negativt att uppge att man jobbar vidare av ekonomiska skäl och kan därför betona andra motiv istället. I rapporten från ISF (2020) ställdes en fråga som kan användas för att studera denna risk för snedvridning. Frågan i enkäten var vad man skulle göra om man vann 5 miljoner kronor på Lotto. Skulle man minska den nuvarande arbetstiden, skulle man sluta arbeta helt eller skulle man fortsätta att arbeta som tidigare. De flesta av dem som arbetade efter 65 år uppgav att de skulle fortsätta att arbeta även efter vinsten (64 procent) medan 15 procent svarade att de skulle minska sin nuvarande arbetstid och 21 procent uppgav att de skulle sluta arbeta helt. Bland män var det 33 procent som uppgav att de skulle sluta arbeta helt eller delvis medan andelen för kvinnor var hela 41 procent. Även om svaren på en hypotetisk fråga ska tolkas försiktigt, så är det intressant att drygt en tredjedel skulle dra ner på sin arbetstid helt eller delvis om deras ekonomi förbättrades rejält.

Det urval av studier som sammanfattas här visar att det finns en kärna på cirka 20 procent av seniorerna som yrkesarbetar som gör det huvudsakligen av ekonomiska skäl. Räknar man också in dem som jobbar vidare delvis av ekonomiska orsaker så stiger andelen kraftigt till 40–50 procent. Ett genomgående resultat är också att ekonomiska orsaker till att arbeta vidare efter pensionering är vanligare för kvinnor än för män.

Referenser

Eurostat, Database, Employment and Unemployment (Labour force survey), detailed datasets.

ISF – Inspektionen för socialförsäkringen (2020), *Tidig och sen pensionering. En analys av pensionsålder, pensionsmotiv och förutsättningar för ett förlängt arbetsliv*. Rapport 2020:7.

Pensionsmyndigheten (2020), *Blev det som du tänkt dig? En studie bland 70–75-åringar*. VER 2020–226.

SCB, Arbetskraftsundersökningarna. Tilläggstabeller. Årligen 2005–2024.

SCB, Statistikdatabasen, Arbetsmarknad. Arbetskraftsundersökningarna.

SCB, Statistikdatabasen, Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar.

SCB, ”Övergripande om ändringarna i AKU i samband med ramlagen”, PM 2021-03-17.

SCB (2014), ”Övergången från arbete till pension 2012”. Statistiska Meddelanden AM 110 SM 1404.

www.spfseniorerna.se

Box 38063, 100 64 Stockholm
Tel 08-692 32 50
info@spfseniorerna.se

Mars 2025

SÅ TYCKER SPF SENIORERNA:

Vi seniorer har enorm kompetens och erfarenhet och ska ses som en resurs. Den som vill stanna kvar på arbetsmarknaden ska kunna göra det, utan att mötas av hinder som stelbenta regler eller åldersdiskriminering. Negativa attityder till äldre arbetskraft måste motverkas ytterligare – vi ska alla bedömas efter kompetens, inte kronologisk ålder.

- Fortsätt att höja åldersgränsen i lagen om anställningsskydd (LAS), som sedan år 2023 ligger på 69 år, och överväg att avskaffa åldersgränsen helt, som bland annat Danmark har gjort.
- Förenkla avtal och regler för mer flexibilitet kring arbetstider och arbetsuppgifter, och stärk arbetsmiljöarbetet.
- Premiera arbetsgivare som arbetar aktivt för att behålla och rekrytera seniorer.
- Underlätta ekonomiskt för seniorer på arbetsmarknaden, exempelvis genom skatter och utvidgning av de tjänster som inkluderas i RUT-avdraget.
- Bekämpa åldersdiskriminering på arbetsmarknaden.
- Genomför en kampanj initierad av staten, om nyttan och värdet av senior arbetskraft, som också arbetsgivare, fack och andra aktörer medverkar i.
- Säkerställ att tjänstepensionsinbetalningar i alla avtal upphör tidigast vid riktåldern och på sikt tidigast vid LAS-åldern.
- Utveckla breda lösningar, likt flexpension, där alla seniorer som vill kan gå ner i tid i slutet av arbetslivet men stanna kvar i arbetslivet utan att riskera att förlora på det i pensionshänseende.

SPF SENIORERNA